

Blackboard johdon assistentti -opiskelijoiden kieltenopetuksessa

Suvi Pääkkönen

Opinnäytetyö

Johdon assistenttityön ja kielten
koulutusohjelma

2009

Johdon assistenttityön ja kielten
koulutusohjelma

<p>Tekijät</p> <p>Suvi Pääkkönen</p>	<p>Aloitusvuosi</p> <p>2003</p>
<p>Opinnäytetyön nimi</p> <p>Blackboard johdon assistentti -opiskelijoiden kieltenopetuksessa</p>	<p>Sivu- ja liitesivumäärä</p> <p>35 + 2</p>
<p>Ohjaaja tai ohjaajat</p> <p>Anneli Riktig</p>	
<p>Tässä opinnäytetyössä selvitetään sitä, minkälainen rooli Blackboard Academic Suite -verkko-oppimisolustalla on lähiopetuksen tukena HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulun johdon assistentti -opiskelijoiden kieltenopetuksessa. Tutkimuksessa selvitetään myös sitä, millä tavalla Blackboardia käytetään.</p> <p>Opinnäytetyö koostuu teoreettisesta ja empiirisestä osiosta. Teoriaosiossa määritellään verkko-opiskeluun liittyviä termejä ja esitellään verkko-opiskelua, verkko-oppimisympäristössä opiskelua ja oppimisolustoja. Verkko-opiskelusta kerrotaan erilaisista näkökulmista, esimerkiksi hyvän opettajan, opiskelijan ja hyvän verkkokurssin ominaisuuksista. Verkko-oppimisympäristöosiossa käsitellään verkko-oppimisympäristöjen ominaisuuksia sekä verkossa tapahtuvaa opettajan ja opiskelijan välistä vuorovaikutusta. Verkko-oppimisolusta Blackboard esitellään lyhyesti.</p> <p>Empiirisessä osiossa haastatellaan viittä johdon assistenttityön ja kielten koulutusohjelmien kieltenopettajaa. Haastattelut ovat puolistrukturoituja ja ne suoritettiin loka- ja marraskuussa 2008. Opettajien vastaukset käydään empiirisessä osiossa läpi kysymys kysymykseltä.</p> <p>Vain yksi opettajista ei käytä Blackboardia ollenkaan kieltenopetuksessa ja yksi käyttää vain verkkokursseilla. Kolme opettajaa käyttää Blackboardia lähiopetuksessa. Kaksi heistä pitää Blackboardia erittäin hyödyllisenä työkaluna. Blackboardia käytetään pääasiassa materiaali-pankkina sekä tiedotuskanavana.</p>	
<p>Asiasanat</p> <p>kieltenopettajat, verkko-opetus, verkko-opiskelu, verkko-oppiminen</p>	

12 January 2009

Degree programme in Modern
Languages and Business Studies
for Management Assistants

Author	Year of entry
Suvi Pääkkönen	2003
The title of thesis	Number of pages and appendices
Blackboard in Language Teaching of Management Assistant Students	35+2
Supervisor	
Anneli Riktig	
<p>This thesis aims to study the use of the Blackboard Academic Suite web platform in the language teaching of management assistant students at HAAGA-HELIA University of Applied Sciences. The focus in this study is on the role Blackboard has as a supporting tool in contact teaching. This thesis also intends to find out in what ways language teachers use Blackboard.</p> <p>The thesis consists of both theoretical and empirical sections. The theoretical section defines terms related to web learning and gives an overview of it – studying in a virtual environment and on web platforms. Web learning is approached from different viewpoints, such as the attributes of a good teacher, student and course in a virtual environment. Great importance is given to interaction and the different communication media in the web environment. The web platform Blackboard is introduced in brief.</p> <p>Five language teachers of management assistant students are interviewed in the empirical section of the thesis. The interviews are semi-structured and were carried out in October and November 2008. The results of the interviews are examined question by question in the empirical section.</p> <p>Only one of the teachers does not use Blackboard at all in language teaching; one teacher only uses it in web courses. Three teachers use it in contact teaching; two of them find it a very useful tool. Blackboard is mainly used as a material bank and a means of communication.</p>	
Key words	
language teachers, web learning, web studying, web teaching	

Sisällys

1	Johdanto.....	1
1.1	Taustaa.....	1
1.2	Tutkimusongelma	1
1.3	Opinnäytetyön rakenne.....	2
2	Käsitteet	3
3	HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu	4
3.1	ASTO-yksikkö.....	5
3.2	ASSI- ja MUBBA-koulutusohjelmat	5
3.3	Kieltenopetus ASSI- ja MUBBA-koulutusohjelmissä	6
4	Opiskelu verkossa.....	7
4.1	Luokkahuoneesta internetiin.....	7
4.2	Verkko-opiskelu	7
4.3	Verkko-opettaja.....	8
4.4	Verkko-opiskelija	11
4.5	Hyvän verkkokurssin ominaisuuksia.....	11
4.6	Oppimateriaali verkkoympäristössä	12
5	Verkko-oppimisympäristöt	14
5.1	Vuorovaikutus verkko-oppimisympäristössä.....	14
5.1.1	Keskusteluryhmät.....	16
5.1.2	Sähköposti.....	16
5.1.3	Chat.....	17
5.1.4	Audio- ja videoneuvottelut.....	17
5.2	Verkko-oppimisympäristö lähiopetuksessa.....	18
6	Blackboard.....	19
6.1	Vuorovaikutuksen välineet	20
6.2	Tehtävänanto ja palautus opettajalle	20
6.3	Testit	20
6.4	Arvosanat	21
7	Tutkimusmenetelmät ja toteutus.....	22
8	Opettaja haastatteluiden tulokset.....	23
8.1	Taustatietoa.....	23

8.2	Miten Blackboardia käytetään kielenopetuksessa.....	24
8.2.1	Ilmoitukset	25
8.2.2	Materiaalipankki	25
8.2.3	Tehtävänanto	25
8.2.4	Digital Drop Box	26
8.2.5	Linkkikirjasto	26
8.3	Vuorovaikutus Blackboardissa	26
8.4	Blackboardin hyvät ja huonot puolet sekä hyöty kielenopetuksessa.....	27
8.5	Koulutus ja tuki Blackboardin käyttöön.....	28
8.6	Muuta Blackboardista.....	29
8.7	Miksi Blackboardia ei käytetä.....	29
9	Johtopäätökset	31
9.1	Blackboardin käyttö.....	31
9.2	Blackboardin käytön kehittäminen.....	31
	Lähteet.....	33
	Liitteet	
	Liite 1. Opettaja haastatteluiden kysymykset.....	36

1 Johdanto

1.1 Taustaa

Sain ajatuksen tehdä opinnäytetyö oppimisalusta Blackboardin käytöstä HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulussa omien kokemuksieni myötä. Kun osallistuin ensimmäiselle kurssille, jolla Blackboardia käytettiin lähiopetuksen tukena, huomasin, että se on hyödyllinen sovellus ja antaa paljon mahdollisuuksia lähiopetuksen tueksi.

Ensimmäisen opiskeluvuoden aikana osallistuin ainoastaan yhdelle kurssille, jolla Blackboardia käytettiin. Opettaja laittoi silloin Blackboardiin materiaalia tulostettavaksi. Toisen opiskeluvuoden aikana Blackboardia käytettiin kahdella kurssilla. Lisäksi osallistuin vapaavalintaisiin opintoihin kuuluvalla verkkokurssille, jolla käytettiin jo hieman enemmän Blackboardia, mutta varsinaiset tehtävät palautettiin edelleen paperiversioina opettajan postilaatikkoon ja korjatut versiot haettiin yhteisesti sovitusta paikasta.

Kolmannen opiskeluvuoden aikana eräällä kielen suullisella kurssilla opettaja lähetti sähköpostina kurssilla käytetyn opiskelumateriaalin. Tiedostot olivat niin suuria, että oma sähköpostini täyttyi. Tämä yksittäinen tapahtuma on ollut suurin innoittajani opinnäytetyössäni. Halusin selvittää mistä johtuu, että koululla on käytössä näin hyvä järjestelmä materiaalin jakamiseen, mutta sitä ei käytetä. Olenko minä sattumalta aina saanut opettajan, joka ei käytä Blackboardia? Käyttääkö sitä kukaan?

1.2 Tutkimusongelma

Omien kokemuksieni myötä minulle on syntynyt sellainen kuva, että Blackboardin tarjoamia mahdollisuuksia ei oman koulutusohjelmani eli johdon assistenttityön ja kielten koulutusohjelman kursseilla oikein käytetä hyväksi. Tarkoituksena on työn myötä selvittää, käyttävätkö opettajat Blackboardia ja jos käyttävät, miten. Olen rajannut tutkimuksen koskemaan kieltenopetusta johdon assistenttityön ja kielten suomen- ja englanninkielisissä koulutusohjelmissa.

Tutkimusongelman olen muotoillut kysymykseksi ”miten opettajat käyttävät Blackboardia kieltenopetuksessa.” Lisäkysymyksenä on ”miten heidän mielestään Blackboardin käyttämistä voisi kehittää.”

Työn perimmäisenä tavoitteena on, että opettajat tutustuisivat Blackboardin käyttöön ja saisivat ideoita siihen. Tarkoituksena on myös, että verkko-opetusta kehitettäisiin edelleen, ja jos se osoittautuu tarkoituksenmukaiseksi, myös lisättäisiin.

1.3 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyö koostuu alun teoriaosuudesta sekä lopun opettajahaastatteluista. Alussa esitellään HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulua ja johdon assistenttityön ja kielten koulutusohjelmia. Teoreettisessa viitekehyksessä selvitetään verkko-oppimisen historiaa sekä verkko-oppimista opettajan ja opiskelijan näkökulmista. Myös verkko-oppimismateriaalia ja hyvän verkkokurssin ominaisuuksia käydään läpi. Teoreettisessa viitekehyksessä käsitellään verkko-oppimisympäristöä vuorovaikutuksen näkökulmasta sekä lähiopetuksen tukityökaluna. Empiirisessä osassa käydään läpi opettajahaastattelun tulokset ja esitellään johtopäätökset saatujen tulosten perusteella.

2 Käsitteet

Avoim oppimisympäristö huomioi erilaiset opiskelutyylit siten, että opiskelija itse saa valita ne työtavat, välineet ja materiaalit, jotka hänelle parhaiten sopivat, ja jotka parhaiten auttavat häntä ymmärtämään opiskelemaansa kokonaisuuden (Suomen eOppimiskeskus ry 2008a). Avoimessa oppimisympäristössä korostuu oppijan oma aktiivisuus.

Lähiopetuksella tarkoitetaan perinteistä kasvokkain tapahtuvaa opetusta. *Kontaktiopetus* tarkoittaa samaa. (Suomen eOppimiskeskus ry 2008b.) *Monimuoto-opetus* koostuu lähi-, etä- ja itseopiskelusta. Itsenäisen opiskelun osuus on usein keskeinen. Monimuoto-opetuksessa käytetään tietoa ja viestintäteknikkää hyväksi. (Suomen eOppimiskeskus ry 2008c.)

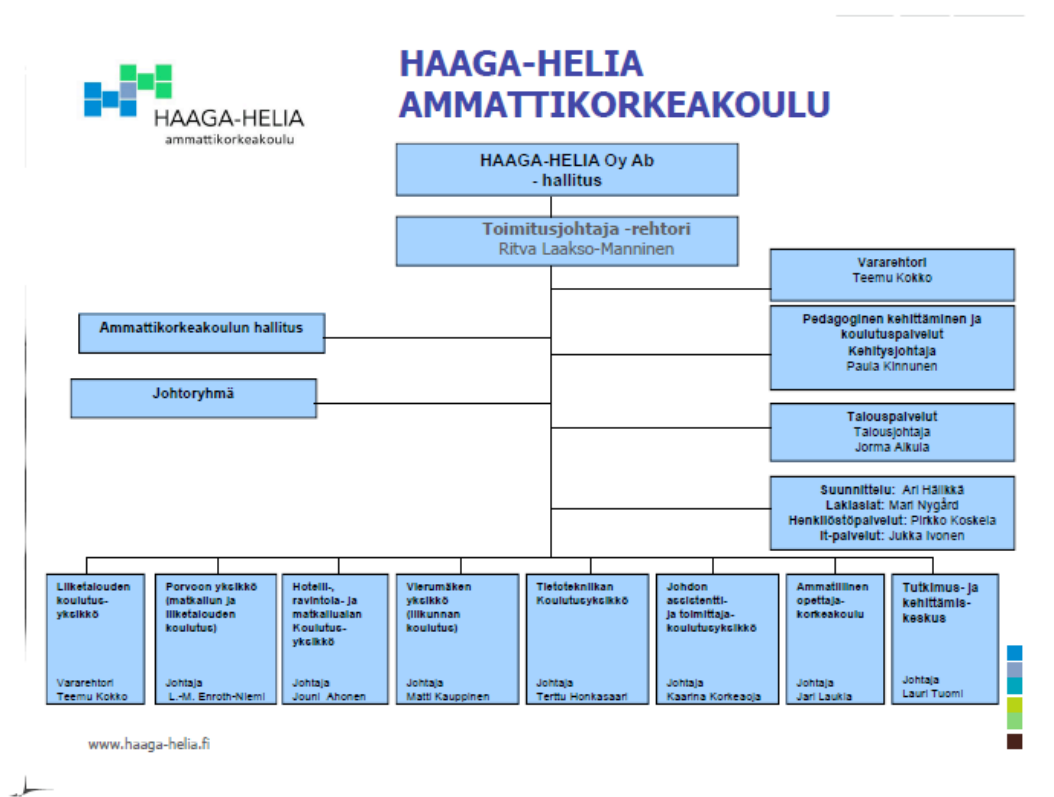
Oppimisympäristön määritelmiä on monia erilaisia. Veijo Meisalo, Erkki Surinen ja Jorma Tarhio määrittelevät sen tarkoittamaan sitä kokonaisuutta, jossa oppiminen tapahtuu. Oppimisympäristöön kuuluvat opettaja, saman kurssin opiskelijat, erilaiset opetusvälineet ja -materiaalit, esimerkiksi piirtoheitin, karttapallo ja oppikirja. Oppimisympäristön tarkoituksena on edistää oppimista monella alueella. (Meisalo, Surinen ja Tarhio 2003, 77 - 78.)

Verkko-oppiminen voidaan ymmärtää useammalla eri tavalla. Internetiä voidaan käyttää lähiopetuksen tukena esimerkiksi tiedonlähteenä tai materiaalipankkina. Varsinaisesti verkko-oppimisella tarkoitetaan kuitenkin sellaista opiskelua, jossa pääosa oppimisesta tapahtuu verkossa. (Verkko-ohjaus.net 2008.) Verkko-oppiminen tapahtuu tietoverkkojen välityksellä ja eikä sitä ole sidottu aikaan ja paikkaan (Suomen eOppimiskeskus ry 2008d).

Verkko-oppimisympäristö käytetään usein synonyyminä oppimisalustalle. *Oppimisalusta* on ohjelmisto, jota voi käyttää verkko-opetuksessa tukena. Oppimisalustaa voi käyttää esimerkiksi opetusmateriaalin jakelukanavana, opettajan ja opiskelijan tai opiskelijoiden väliseen kommunikointiin, tai sinne voi keskittää oppimisasiheeseen liittyviä linkkejä. Oppimisalustoja on useita erilaisia ja niiden tietosisällöt sekä tekniset ratkaisut eroavat toisistaan. (Suomen eOppimiskeskus ry 2008e.)

3 HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu

HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu on yksi Suomen suurimmista ammattikorkeakouluista. Sillä on yhteensä seitsemän toimipistettä, joista neljä sijaitsee Helsingissä, kaksi Porvoossa sekä yksi Vierumäellä (HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu 2008a). HAAGA-HELIAsta valmistuu tradenomeja, restonomeja (AMK), medianomeja (YH) ja liikunnanohjaajia (AMK). HAAGA-HELIAssa voi opiskella suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi. Opiskelijoita HAAGA-HELIAssa on noin 10 000 sekä työntekijöitä noin 600, joista opettajia noin 400. HAAGA-HELIAN rehtori on Ritva Laakso-Manninen (HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu 2008a.) Kuvio 1 selviää koulun nykyinen organisaatorakenne.

Kuvio 1. HAAGA-HELIAN organisaatiokaavio (HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu 2008a)

HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu syntyi vuonna 2007, kun Haaga Instituutin ammattikorkeakoulu ja Helsingin liiketalouden ammattikorkeakoulu yhdistyivät. HAAGA-HELIAN visiona on olla kansainvälinen, ”osaamiseltaan ja laadultaan johtava opiskelijoiden ja yritysten menestystä ja uudistumista palveleva ammattikorkeakoulu. Se on metropolialueen vaikuttavin palvelusektorin ja yrittäjyyden kehittäjä.” (HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu 2008a.)

3.1 ASTO-yksikkö

Johdon assistenttityön ja kielten koulutusohjelma, viestinnän koulutusohjelma sekä englanninkielinen Degree Programme for Multilingual Management Assistants muodostavat johdon assistentti ja toimittajakoulutusyksikön eli ASTO-yksikön (HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu 2008a). Sen toimitilat sijaitsivat ennen Oulunkylässä, mutta ASTO-yksikkö muutti Pasiin, kun silloisen Helsingin liiketalouden ammattikorkeakoulun eli Helian uusi rakennus valmistui talvella 2006. ASTO-yksikön johtajana toimii Kaarina Korkeaoja (HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu 2008a).

Johdon assistenttityön ja kielten koulutusohjelmasta käytetään HAAGA-HELIASSA puhuttelunimeä ASSI ja englanninkielisestä koulutusohjelmasta Degree Programme for Multilingual Management Assistants käytetään puhuttelunimeä MUBBA. (HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu 2008a.) Tulen tässä opinnäytetyössä käyttämään näitä nimityksiä koulutusohjelmista.

3.2 ASSI- ja MUBBA-koulutusohjelmat

Johdon assistenttityön ja kielten koulutusohjelman laajuus on 210 opintopistettä ja sen suorittamiseen kuluu noin 3,5 vuotta. Johdon assistenttien ydinosaaminen on jaettu kolmeen osaamisalueeseen: monikulttuuriseen viestintäosaamiseen, tietoasiantuntijuuteen sekä liiketoimintaan (HAAGA-HELIA 2008a). Kielten osuutta on painotettu paljon, sillä opinto-ohjelmaan on sisällytettävä vähintään kolme vierasta kieltä. Pakolliset kielet voi valita englannin, espanjan, kiinan, ranskan, ruotsin, saksan ja venäjän joukosta. Pakollisia kieliopintoja assistenttiopiskelijoilla on yhteensä 51 opintopistettä. Jos opiskelija ei valitse ruotsia pakolliseksi kieleksi, tulee hänen silti suorittaa 6 opintopisteen laajuiset ruotsin perusopinnot. (HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu 2008a.)

Johdon assistenttityön ja kielten koulutusohjelman lisäksi assistentteja koulutetaan englanninkielissä koulutusohjelmassa Degree Programme for Multilingual Management Assistants. Se vastaa laajuudeltaan ja ydinosaamisalueiltaan ASSIa. Englanninkielisessä koulutusohjelmassa on sekä suomalaisia että ulkomaisia opiskelijoita. Suomalaiset opiskelijat lukevat englannin lisäksi kahta vierasta kieltä, ulkomaiset opiskelijat lukevat suomea, englantia ja yhtä vierasta kieltä. Vieraan kielen voi valita espanjan, kiinan, ranskan, ruotsin, saksan tai venäjän joukosta. (HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu 2008a.)

3.3 Kieltenopetus ASSI- ja MUBBA-koulutusohjelmissa

Kielten kurssit on ASSI- ja MUBBA-koulutusohjelmissa suunniteltu tietyssä järjestyksessä suoritettavaksi. Tämä järjestys on suositus, eikä sido opiskelijaa. Pakollisista kolmesta kielestä yksi on mahdollista aloittaa alkeista, mutta suositeltavaa on valita pakollisiksi kieliksi pelkästään sellaisia, joista pohjatiedot on jo olemassa. (HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu 2008d, 60 - 61.) Opintojen suositeltavan järjestyksen mukaan kielten opiskelu aloitetaan ensimmäisellä lukukaudella rakenteista. Toisella lukukaudella on, kielestä riippuen, joko suullinen kurssi tai liikekielen kurssi. Kolmannella ja neljännellä lukukaudella opiskellaan liike- ja PR-viestintää. Viidennellä lukukaudella suoritetaan työharjoittelu eikä sen aikana ole suosituksessa kieliopintoja. Työharjoittelun jälkeen on sekä suullisia että ammatillisia opintoja kieliin liittyen. (HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu 2008d, 75 - 78.)

Vuosille 2005 - 2010 ulottuvan johdon assistenttikoulutusohjelmien pedagoginen strategia mukaan verkko-opetusta kehitetään kaikilla koulutusohjelmien osa-alueilla (HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu 2008e). Kielissä on paljon tarjolla pelkästään verkossa toteutettavia kielten kursseja. Kurssien aiheita on monenlaisia, esimerkiksi Pohjoismaiden kulttuuri tai saksan käännösharjoitukset. (HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu 2008f.)

4 Opiskelu verkossa

4.1 Luokkahuoneesta internetiin

Oppiminen ja opiskelu ovat perinteisesti tapahtuneet lähiopetuksena, eli opettaja ja opiskelija ovat olleet samassa tilassa samanaikaisesti. 1800-luvulla alkoi kuitenkin etäopetuksen kehitys kirjeopetuksen muodossa. Kirjeopetuksessa viestintä oli lähinnä yksisuuntaista, opettajasta oppijaan päin suuntautuvaa. Oppijan oli suurimmaksi osaksi mahdollista saada palautetta vasta valmiista työstä. Myöhemmin tekniikan kehittyessä opetus siirtyi muun muassa radion ja television opetusohjelmiin. (Nevgi & Tirri 2003, 13.)

Suomessa Yleisradio aloitti kouluradion vuonna 1934. Uutuudenviehätyksestä huolimatta kouluradion opetuksellinen merkitys oli alkuaikoina vähäinen. Vuonna 1963 aloitettiin koulu-TV:n lähetykset. 1960-luvulla aloitettiin aikuisille suunnattu kieltenopetus radion avulla. Nykyisin myös televisio panostaa aikuiskoulutukseen. Opetusohjelmia täydennetään muun muassa kirjallisella oppimismateriaalilla. (Saarinen 2002a, 47.)

Tietokoneiden sekä internetin yleistyttyä verkko-oppimisesta on tullut yksi etäoppimisen muoto. Internetin ja tietokonevälitteisen kommunikaation kehittyminen mahdollisti uuden ja monipuolisen vuorovaikutteisuuden syntymisen opettajan ja opiskelijoiden välille. (Nevgi & Tirri 2003, 13 - 14.) Modernina esimerkkinä voi pitää 2000-luvulla suosioon nousseita podcasteja. Podcastit ovat internetissä julkaistavia ääni- tai videotiedostoja, joita käytännössä kuka tahansa voi julkaista. Vaikka suuri osa podcasteista on sisällöltään viihdettä, myös opetussisältöisiä podcasteja julkaistaan. Niitä voi kuunnella tai ladata tietokoneelle esimerkiksi julkaisijan verkkosivuilta. (Wikipedia 2008.)

4.2 Verkko-opiskelu

Verkko-opiskelun lähtökohtana on se, että opiskelupaikka ja -aika eivät sido oppimista samalla tavalla kuin perinteisessä lähiopetuksessa. Opiskelija voi opiskella itselleen sopivana aikana eikä hänen tarvitse esimerkiksi matkustaa toiselle paikkakunnalle sitä varten. (Saarinen 2002a, 43 - 44.) Etäopiskeluun voi sisältyä myös lähiopetusta. Hyvin toteutetussa verkko-oppimisessä opetus on järjestelmällistä kaksisuuntaista viestintää opettajan ja opiskelijan välillä, opiskelijoiden kesken sekä opiskelijan ja materiaalin kesken. Vuorovaikutus voi tapahtua esimerkiksi sähköpostitse tai tietoverkkokeskustelussa. (Saarinen 2002a, 44.)

Vaikka verkko-opiskelu periaatteessa on aikaan ja paikkaan sitoutumatonta, se ei ole täysin absoluuttista. Käytännössä kursseilla on omat aikataulunsa sille, milloin tehtävät palautetaan ja tentit pidetään. (Kiviniemi 2000, 13.) Myös opiskeluun tarvittavat materiaali tai apuvälineet, esimerkiksi tietokone, asettavat tiettyjä rajoituksia aikaan ja paikkaan sitoutumattomuuteen.

Verkko-opiskelua voidaan kuvata sen mukaan, minkälainen rooli ajalla ja paikalla opiskelussa on.

- Sama aika ja paikka: Etätehtäviä lukuun ottamatta opiskelu on perinteistä lähiopetusta. Lähiopetuksen tueksi on laadittu verkkoympäristö, jossa on oppimismateriaalia sekä mahdollisesti tehtäviä ja keskusteluryhmä.
- Sama aika ja eri paikka: Videoneuvottelut ja chat-ryhmät esimerkiksi osana moni-muoto-opetusta verkossa.
- Eri aika ja eri paikka: Etäopiskelu tai itseopiskelu verkossa. Kaikki materiaali on saatavilla verkossa, opettajaa ja muita opiskelijoita tavataan vain verkon välityksellä tai ei ollenkaan.
- Eri aika ja eri paikka: Yhteisiä tapaamisia lukuun ottamatta opiskelu tapahtuu itsenäisesti. (Kalliala 2002, 12 - 13.)

Tärkeitä edellytyksiä etäopetuksen onnistumiselle Saarisen mukaan (2006, 45) ovat opiskelijan korkea motivaatio, riittävät tekniset edellytykset, opiskeluryhmän sisäinen henki, sekä ulkopuolinen ohjaus ja tutorointi. Samoja teemoja toistuu esimerkiksi Nevgillä ja Tirrillä. He listaavat onnistuneen verkko-opetuksen edellytyksinä opiskelijan aktiivisen opiskelunhalun, riittävät tietotekniset taidot sekä välineet, ajankäytön suunnittelun sekä kurinalaisuuden (Nevgi & Tirri 2003, 159).

4.3 Verkko-opettaja

Opettajan rooliin verkko-oppimisessa kuuluu kurssin suunnittelu. Tähän kuuluu sopivan materiaalin ja oppimistehtävien valitseminen sekä niiden työstäminen kohderyhmän oppimisprosessiin sopiviksi. Opettaja suunnittelee myös kurssilla tarvittavan hallinnollisen, teknisen ja opetuksellisen tuen ja sen, miten nämä toteutetaan. (Vainio 2002, 36.)

Leena Vainion mukaan verkko-opetukseen erikoistuneelta opettajalta vaaditaan ymmärrystä teknisistä asioista, pedagogista osaamista sekä toimintakulttuurin muutoksen hallintaa. Opettajalla tulee olla teknistä osaamista sen verran, että hän ymmärtää verkon toiminnan logiikan, osaa viedä koulutusmateriaalin verkkoympäristöön sekä muokata ja tarvittaessa poistaa sitä

verkkoympäristöstä. Hänen tulee hallita tietotekniikan perustaidot sekä pystyä opettamaan ja tukemaan kurssin osallistujia verkkoympäristön käyttöön liittyvissä teknisissä kysymyksissä. Pedagogiseen osaamiseen kuuluu virtuaaliopetuksen periaatteet, oppimisprosessin suunnittelu verkko-opiskeluun ja opiskelijan metakognitiivisten taitojen, esimerkiksi muistin ja tarkkaavaisuuden, kehittäminen, oppimisen ohjaaminen verkossa, oppimistehtävien tekeminen, oppimisen arviointi ja palautteen antaminen sekä kannustava vuorovaikutus verkossa. Toimintakulttuurin muutoksella tarkoitetaan verkkokurssin hallinnointia, yhteisöllisyyttä sekä uudenlaista ajankäytön kulttuuria. Ajan jakamisen suunnittelu luentojen ja verkko-opetuksen sekä opiskelijoiden henkilökohtaisen ohjauksen välillä on tärkeää. (Vainio 2002, 36 - 37.)

Myös lähiopetuksessa tietotekniikasta ja verkosta voi olla opettajalle hyötyä (Vainio 2002, 38). Esimerkiksi kieltenopetuksessa voi hyvin hyödyntää internetistä löytyviä uutisvideoita tai radiokanavia opettamisen tukena.

Vaikka verkko-opettajan ATK-taitoja usein korostetaankin, ei pelkästä tietokoneen käytöstä ole apua opetuksessa. Tietotekniikkaa ja -verkkoa tulee osata soveltaa opetukseen. Jyväskylän yliopiston Koulutuksen tutkimuslaitoksen tutkijoiden Marja Kankaanrannan ja Eija Puhakan selvityksen mukaan suomalaisista opettajista 40 prosenttia eivät omasta mielestään tunne tietotekniikan soveltamismahdollisuuksia tarpeeksi hyvin. (Helsingin Sanomat 2008.)

Koska opettajan ydinsaaminen on kuitenkin hänen oma aineensa, tarvitsee verkko-opettaja teknistä tukea verkko-opetuksessa. Opettaja tarvitsee koulutusta verkko-opetuksen mahdollisuuksiin ja tekniikkaan. Lisäksi hän tarvitsee toimivat laitteet ja verkkoyhteydet sekä tarvittaessa tavoitettavissa olevan tukihenkilön. (Kalliala 2002, 137 - 138)

Nevgin ja Tirrin tekemässä tutkimuksessa opettajat ja opiskelijat arvioivat hyvän verkko-opettajan ominaisuuksia. Tuloksissa korostuivat erityisesti ajankäytön hallinta sekä asiallisuus, jolla tarkoitetaan suunnittelua, systemaattisuutta ja opetettavan aineen hallintaa. Myös ystävällisyys tuli esille. Opettajan tulisi olla asenteeltaan positiivinen, viestiä empaattisesti ja kannustaa opiskelijoita. Varsinkin opiskelijoiden mukaan opettajan on hyvä olla verkossa aktiivinen. Hyvä verkko-opettaja ottaa opiskelijat huomioon yksilöinä, joilla on erilaiset valmiudet ja oppimistarpeet sekä antaa palautetta usein ja nopeasti. Opettajalta odotetaan myös multimedian käyttämistä, verkkopedagogisten taitojen hallintaa, vuorovaikutuksen ylläpitämistä ja kielellistä

vuorovaikutusta. Lisäksi opettajan pitää olla asiantunteva eli hallita opettamansa aine. (Nevgi & Tirri 2003, 112 - 124.) Monessa näistä ominaisuuksista on pohjimmiltaan kyse opettajan ja opiskelijan välisestä vuorovaikutuksesta, erityisesti opettajasta opiskelijaan suuntautuvasta.

4.4 Verkko-opiskelija

Verkko-oppimisessa opiskelijalla itsellään on lähiopetukseen verrattuna suurempi vastuu oppimisesta. Ensimmäiselle kurssille osallistuessaan opiskelijalla ei välttämättä ole kehittynyt tarvittavaa verkko-oppimistekniikkaa. Hän ei välttämättä osaa jäsentää verkko-oppimateriaalista olennaista tietoa oppimistehtävää varten. Tilanteeseen sopiva oppimisstrategia kehittyy sitä myötä, kun oppimistilanne tulee tutuksi. (Salovaara 2006, 103) Verkko-opiskelijalla ei tarvitse olla erinomaisia atk-taitoja, riittää että osaa käyttää internetiä sekä sähköpostia (Opintoluotsi 2008). Lisäksi verkko-opiskelijan on hyvä osata käyttää tekstinkäsittelyohjelmaa.

Anne Nevgi ja Kirsi Tirri tutkivat hyvän verkko-opiskelijan ominaisuuksia samassa tutkimuksessa, jonka tuloksia on jo aikaisemmin tässä työssä esitelty hyvän verkko-opettajan ominaisuuksia kuvatessa. Opettajat ja opiskelijat pitivät aktiivisuutta, motivoituneisuutta ja itsenäisyyttä erittäin tärkeinä ominaisuuksina verkko-opiskelijalla. Hyvä verkko-opiskelija uskaltaa myös kysyä heti, jos huomaa jonkin asian vaivaavan. Hän on sitoutunut kurssiin ja osaa sekä antaa palautetta ja kritiikkiä että vastaanottaa niitä. (Nevgi & Tirri 2003, 125 - 129.)

Verkko-opiskelija itse voi vaikuttaa siihen, miten hän oppii ja ymmärtää asioita. Oppimiseen liittyviä taitoja voi kehittää itsenäisesti tai vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Esimerkiksi opettajalta tai toisilta opiskelijoilta saatu palaute auttaa arvioimaan omaa kehittymistä oppijana. Kokemukset onnistuneesta vuorovaikutuksesta lisäävät luottamusta omaan osaamiseen. Tärkeimmät edellytykset menestykselliseen oppimiseen ovat motivaatio, harjoittelu, palautteen saaminen sekä oppiman asian sulattelu. Omia opiskelutaitoja voi kehittää esimerkiksi osallistumalla sitä varten suunnatuille kursseille. (Avoim yliopisto 2008.) Motivoitunut ja kokenutkin opiskelija voi huomata, että se opiskeluteknikka, joka sopii lähiopetukseen, ei sovi verkkokurssille. Silloin on hyvä tutustua muihin tekniikoihin ja ottaa niistä vaikutteita.

4.5 Hyvän verkkokurssin ominaisuuksia

Anne Nevgi ja Kirsi Tirri ovat tutkineet opettajien ja opiskelijoiden mielipiteitä hyvän verkkokurssin ominaisuuksista. Sekä opettajat että opiskelijat pitivät selkeyttä ylivoimaisesti tärkeimpänä ominaisuutena. He odottivat selkeyttä verkkokurssin rakenteessa, tavoitteissa, oppimateriaalissa, ulkoasussa sekä ohjeissa. Selkeällä verkkokurssilla on helppo liikkua ja esitetty tieto on hyvin jäsenneiltyä. (Nevgi & Tirri 2003, 130 - 131.)

Selkeyden jälkeen eniten arvostettiin toimivaa vuorovaikutusta. Se houkuttelee keskusteluun sekä opettajan että toisten opiskelijoiden kanssa. Vuorovaikutuksen tulee olla riittävän tiivistä ja sitä edistämään tarvitaan esimerkiksi keskusteluryhmiä. (Nevgi & Tirri 2003, 131)

Enemmän kuin opettajat, opiskelijat toivovat esteettistä ulkoasua sekä onnistunutta linkitystä. Esteettinen ulkoasu käyttää hyväkseen visuaalisia keinoja ja äänimateriaalia sekä houkuttelee opiskelemaan. Opiskelijat toivoivat myös, että aikataulu olisi mahdollisimman joustava. Tämä voisi opettajan kannalta johtaa ikävään tilanteeseen, jossa kurssi jatkuu niin kauan, kunnes viimeinenkin opiskelija on tehnyt kaikki suoritukset. (Nevgi & Tirri 2003, 132 - 134.)

4.6 Oppimateriaali verkkoympäristössä

Verkkokurssin oppimateriaalin ei tarvitse olla sähköisessä muodossa. Materiaalina voi olla esimerkiksi perinteisiä oppikirjoja ja artikkeleita. Sähköistä oppimismateriaalia ei kannata pitää itseisarvona. (Kalliala 2002, 64.)

Sähköinen materiaali voi olla niinkin yksinkertaista kuin kalvot, joita opettaja on käyttänyt mahdollisella luennolla. Kalvot voivat olla suurpiirteisesti tehtyjä ranskalaisia viivoja tai yksityiskohtiin meneviä selityksiä. Riippuen käytettävästä ohjelmasta, kalvojen yhteyteen voidaan liittää selitystekstiä, laittaa linkkejä esimerkiksi verkossa olevaan materiaaliin tai lisätä äänitiedostoja. (Kalliala 2002, 64.) Opiskelija voi tarvittaessa tulostaa kalvot ja tehdä niihin omia muistinpanoja tai lisätä kommentteja.

Testeillä voidaan määrittää opiskelijoiden lähtötaso kurssin alkaessa tai seurata oppimisen etenemistä. Testit voivat tyypillisesti sisältää monivalintatehtäviä, rasti ruutuun -tehtäviä ja aukko-tehtäviä. Tällaisiin tehtäviin opettaja voi määrittellä valmiiksi oikeat vastaukset ja ohjelma tarkistaa opiskelijan tulokset. Opiskelija saa myös automaattisesti palautetta. Testit eivät sovellu yhtä helposti monimutkaisiin tehtäviin, joihin on useampi oikea vastaus tai laajojen ja syvällisten kokonaisuuksien opiskeluun, sillä opettaja ei voi määrittää oikeita vastauksia eikä ohjelma täten voi tarkistaa vastauksia. (Kalliala 2002, 68.) Oikeat vastaukset on hyvä saada heti testin tekemisen jälkeen kun opiskelija vielä muistaa omat vastauksensa. Tällöin opiskelija itsekin huomaa helposti oman etenemisensä.

Oppimistehtävät voivat olla yksilön tai ryhmän tekemiä. Ne voivat olla esimerkiksi sanastoharjoituksia, esseitä, laskutehtäviä, kommentteja keskusteluryhmään tai ohjelmointitehtäviä. Tehtävät voidaan laittaa kurssilla yhteisesti sovittuun paikkaan, vaikka keskusteluryhmiin kaikille

kurssilaisille nähtäväksi ja kommentoitavaksi. Parhaimmillaan opiskelijoiden laatimista tehtävistä tulee osa oppimateriaalia. (Kalliala 2002, 67.)

Verkossa olevaa oppimateriaalia voidaan elävöittää kuvalla, äänellä, animaatiolla ja videolla. Ne voivat sisältää esimerkiksi opettajan selityksiä tekstimateriaaliin ja selventää tekstiä kuvalla tai kaaviolla. Ääni- ja videotiedostoilla voidaan auttaa vieraan kielen ääntämisessä harjoitella kuulunymmärtämistä. Videolla voidaan välittää esimerkiksi kokonaisia luentoja tai lyhyitä kokonaisuuksia, jotka elävöittävät ja havainnollistavat muuta materiaalia. Myös animaatioilla voidaan elävöittää ja havainnollistaa muuta materiaalia. (Kalliala 2002, 69 - 70.)

Myös pelit voivat olla oppimateriaalia. Pelin tavoitteena voi olla yksinkertaisesti sanojen yhdistämistä oikeaan esineeseen tai kyse voi olla monimutkaisesta roolipelistä. Simulaatioissa taas jäljitellään todellisen maailman toimintaa. Niiden avulla voidaan harjoitella toimintoja, jotka todellisessa elämässä ovat työläisiä, kalliita tai jopa vaarallisia. (Kalliala 2002, 71 - 72.)

5 Verkko-oppimisympäristöt

Verkko-oppimisympäristö eli oppimisalusta on verkkokoulutuksen tukijärjestelmä. Se on ohjelmisto, jonka avulla opetus voidaan toteuttaa verkossa. Verkkopohjaisessa oppimisympäristössä voidaan toteuttaa opetusta kursseina tai projekteina. (Yli-Luoma & Pirkkalainen 2005, 25.) Verkossa olevat oppimisympäristöt jäljittelevät mahdollisimman paljon todellisia oppimisympäristöjä. Näin opiskelija voi noudattaa tuttuja toimintamalleja myös verkossa. (Kalliala 2002, 108.)

Oppimisalustaa käytetään internetselaimella sitä varten erikseen perustetulta palvelimelta. Tämä mahdollistaa oppimisalustan käytön mistäpäin maailmaa tahansa, kunhan käytössä on tietokone ja internetyhteys. Jotta oppimisalustaan pääsee kirjautumaan sisään, täytyy tiedossa olla käyttäjätunnus sekä salasana. (Saarinen 2002b, 130.)

5.1 Vuorovaikutus verkko-oppimisympäristössä

Edellisessä luvussa kappaleissa 4.4 ja 4.5 kerrottiin, että opettajat ja opiskelijat pitävät tärkeänä tiivistä vuorovaikutusta verkkokurssilla sekä motivaatiota opiskelijalla. Vuorovaikutus on tärkeä opiskelijan sisäisen motivaation ylläpitäjä verkkokurssilla (Yli-Luoma & Pirkkalainen 2005, 11). Vuorovaikutusta on myös tutkittu paljon verkko-oppimisympäristöihin liittyvässä kirjallisuudessa (Matikainen 2001, 42).

Jos vuorovaikutusta ei synny, verkko toimii lähinnä materiaalinjakokanavana. Vuorovaikutuksen avulla verkosta voi kuitenkin syntyä todellinen oppimisympäristö. (Kalliala 2002, 76.) Vuorovaikutusta voi syntyä opettajan ja opiskelijan välillä, opiskelijoiden välillä sekä opiskelijan ja oppimismateriaalin välillä.

Vuorovaikutus koostuu viestin lähettäjästä, viestistä, viestintäkanavasta sekä viestin vastaanottajasta. Viestin lähettäjä muotoilee viestin ja lähettää sen viestintäkanavaa pitkin vastaanottajalle. Vastaanottaja tulkitsee viestin ja antaa palautetta eli reagoi viestiin. Vuorovaikutuksen jokaisessa vaiheessa voi tapahtua jotain, joka vaikeuttaa viestin perillepääsyä sekä ymmärtämistä. Lähettäjä voi muotoilla viestin sillä tavalla, että vastaanottaja ei ymmärrä sitä. Viestintäkanava voi olla väärä tai siinä voi olla muita ongelmia, esimerkiksi verkkoyhteyksissä katkos. Viestin vastaanottaja voi ajatella vastaavansa viestiin myöhemmin ja lopulta unohtaa reagoida saamaansa viestiin. (Kalliala 2002, 78 - 79.)

Verkossa tapahtuva vuorovaikutus voi olla monologinomaista, esimerkiksi opettajasta opiskelijaan kohdistuvaa. Se voi olla myös dialoginomaista, esimerkiksi opettajan ja opiskelijoiden välillä tapahtuvaa keskustelua, jossa huomioidaan useampia mielipiteitä. (Kalliala 2002, 77.) Reaktiivinen vuorovaikutus tarkoittaa sitä, että vain edellinen viesti on otettu huomioon (Matikainen 2001, 99). Dialogi etenee ensimmäisestä puheenvuorosta seuraavaan kysymykseen tai vastaukseen. Parhaimmillaan keskustelu verkossa etenee vauhdikkaasti ja kaikki osallistuvat siihen. (Kalliala 2002, 77.)

Monologinen keskustelu koostuu irrallisista puheenvuoroista, joita ei liitetä muiden esittämiin ajatuksiin. Monologi sopii hyvin esimerkiksi projektitöiden julkaisemiseen. Näennäisen vilkkaana käyvä keskustelu voi kuitenkin tarkemmassa tarkastelussa osoittautua monologeista koostuvaksi. Näin käy, jos opiskelijat vastaavat alkuperäiseen kommenttiin, esimerkiksi opettajan antamaan tehtävään, mutta eivät lue muiden vastauksia ja samalla ota kantaa niihin. (Kalliala 2002, 77.)

Opettajan ja opiskelijan sekä opiskelijoiden välinen vuorovaikutus voi tapahtua esimerkiksi sähköpostissa, keskustelu- ja chat-ryhmissä tai videoneuvotteluissa. (Kalliala 2002, 76.) Sähköposti ja keskusteluryhmät eivät vaadi samanaikaista läsnäoloa kommunikoijilta, mutta chat ja videoneuvottelu ovat reaaliaikaisia eli kommunikoijien on oltava samanaikaisesti lähettämässä ja vastaanottamassa viestejä.

Oppimateriaalin ja opiskelijan välisessä vuorovaikutuksessa oppimateriaali viestittää opiskelijalle herättäen hänessä kysymyksiä ja ajatuksia. Hän yhdistää uutta asiaa jo aiemmin oppimaansa. Opiskelija puolestaan voi viestiä oppimismateriaalilleen, esimerkiksi lisäämällä omia kommenttejaan oppikirjan sivuille tai verkko-oppimisympäristössä kirjoittamalla niitä keskusteluryhmään. (Kalliala 2002, 76.)

Pääasiallisia vuorovaikutusvälineitä verkko-oppimisympäristössä ovat sähköposti, keskusteluryhmät sekä chat-keskustelu. Ne ovat myös keskeisiä oppimista tukevia työkaluja. (Silander & Koli, 2003, 102; Saarinen 2002b, 148.) Nämä työkalut eivät pyri korvaamaan perinteistä yhdessä tekemistä, vaan pikemminkin täydentävät ja laajentavat sitä. Verkkoyhteyden avulla oppija, joka ei ole samassa paikassa muiden kanssa, voi viestiä muiden kanssa. Toisaalta keskenjäänyttä ideointia voi myöhemmin jatkaa verkon avulla. (Kalliala 2002, 80.)

5.1.1 Keskusteluryhmät

Keskusteluryhmät, tai keskustelualueet, ovat ensisijaisesti yhteisöllistä tiedonrakentelua varten, eli tarkoituksena on tietämyksen muodostaminen. Käyttäjät voivat kommentoida, kysyä ja vastata toisten käyttäjien viesteihin. Kurssin opettaja luo pedagogiset puitteet ja toiminnalliset tukirakenteet yhteisölliselle tiedonrakentelulle, sillä verkko-oppimisympäristö ei sitä tee. Keskustelualueiden käyttö on hyvä keino prosessoida asioita ja ajatuksiaan syvemmin siirtämällä ne kirjalliseen muotoon. (Silander & Koli 2003, 104 - 105.) Keskusteluryhmässä keskustelu ei kulje yhtä nopealla tahdilla kuin luokkahuoneessa, missä keskusteluaihe muokkautuu jatkuvasti. Kaikki eivät kerkeä käyttämään puheenvuoroa ennen kuin aiheessa on jo menty eteenpäin. (Kalliala 2002, 80.)

Viestit jäsenyivät keskustelualueelle useimmin kronologiseen tai puumaiseen rakenteeseen. Kronologisessa järjestyksessä jäsenyivät viestit ovat kaikki aikajärjestyksen mukaan peräkkäin, kun taas puumaisessa rakenteessa vastaukset jäsenyivät aihe- ja aikajärjestykseen. Lähes kaikki verkko-oppimisympäristöt käyttävät puumaista rakennetta. (Silander & Koli 2003, 104.) Sen käyttöä puoltaa se, että vanhaan viestiin vastaaminen on mielekkäämpää, kun uudesta viestistä näkee selkeästi, mitä viestiä halutaan kommentoida.

Verkkokeskustelua voidaan käyttää kurssin alkuvaiheessa itsensä esittelyyn, ryhmäytymiseen sekä tavoitteiden asettamiseen. Keskusteluryhmissä voi kurssin aikana esittää kysymyksiä ja ongelmia, antaa niihin vastauksia, antaa ja saada vertaispalautetta ja rakennella tietoa. Kurssin loppuvaiheessa keskusteluryhmissä voi antaa palautetta kurssista sekä arvioida sitä. (Silander & Koli 2003, 112 - 113.)

5.1.2 Sähköposti

Sähköpostia voi lähettää yhdelle vastaanottajalle tai vaikka koko kurssille kerralla. Viestin näkevät pelkästään lähettäjä ja vastaanottaja tai vastaanottajat, kun taas keskusteluryhmän viestit ovat kaikkien luettavissa. (Kalliala 2002, 80.) Kovin laaja sähköpostitse tapahtuva keskustelu saattaa käydä sekavaksi seurata varsinkin, jos keskustelijoita on paljon. Sähköpostilaatikon koko on useimmiten rajallinen, joten esimerkiksi suurten tiedostojen lähettämisessä sähköposti ei välttämättä ole paras mahdollinen tapa.

Kurssin alussa on hyvä sopia yhteinen tapa, jolla sähköpostit otsikoidaan. Näin vastaanottaja tietää heti, mitä kurssia viesti koskee. Joissakin sähköpostijärjestelmissä voi ohjata viestit jopa

suoraan niitä varten tehtyihin kansioihin. (Kalliala 2002, 80.) Uudet viestit voivat kuitenkin helposti jäädä huomaamatta, jos ne eivät ole näkyvissä saapuneet-kansiossa.

5.1.3 Chat

Chat-keskusteluun osallistujat ovat verkossa samanaikaisesti. Koska chat-keskustelu on reaaliaikaista, viestit ovat yleensä lyhyitä. Keskustelu sujuu myös hitaasti, jos vastausta joutuu odottamaan ennen kuin uutta kommenttia voi kirjoittaa. Chatin ajatellaan soveltuvan paremmin kahdensiviseen keskusteluun. Jos keskusteluun on enemmän osallistujia, voidaan valita puheenjohtaja jakamaan puheenvuoroja. (Silander & Koli 2003, 106.)

Eija Kallialan (2002, 83) mukaan chat-keskustelut taas ovat usein luonteeltaan vielä kiihkeämpiä kuin keskustelut luokkahuoneessa. Viestit ovat harvoin pitkiä ja perusteltuja näkemyksiä, lyhyet ja nasevat kommentit sen sijaan ovat tavallisia ja niihin myös vastataan nopeasti. Tällaisessa keskustelussa pitkät ja pohdiskeluvat kommentit tulevat jopa kymmenien viestien jälkeen, ja aiheessa on jo siirrytty eteenpäin. Keskustelun seuraamista voidaan tosin helpottaa, jos viestin alkuun kirjoitetaan kenelle siinä vastataan.

Chat-keskustelu voidaan tallentaa myöhempää lukemista varten. Näin opiskelija voi myöhemmin palata kertaamaan ja arvioimaan keskustelua. (Kalliala 2002, 83.)

5.1.4 Audio- ja videoneuvottelut

Audio- ja videoneuvottelut ovat reaaliaikaisia, eli vaativat osallistujilta samanaikaista läsnäoloa. Se mahdollistaa suoran kysymisen ja vastaamisen, mutta synnyttää myös kuvan ryhmäläisten samanaikaisesta läsnäolosta. Video- ja audioneuvotteluissa on usein mahdollista näyttää muille dokumentteja tai jopa työstää niitä yhdessä. Videoneuvotteluja voidaan käyttää kurssin aloituspalaveriin, ohjaustilaisuuksiin, asiantuntijaluentoihin sekä palautteen antamiseen. (Kalliala 2002, 82 - 83.)

Audio- ja videoneuvottelut toimivat nykyään IP- eli Internet Protocol -tekniikalla. Se hyödyntää internetyhteyksiä, joten ylimääräisiä kuluja ei tule. (Yli-Luoma & Pirkkalainen 2005, 65.)

5.2 Verkko-oppimisympäristö lähiopetuksessa

Verkon käytöstä voi olla hyötyä myös lähiopetuksessa. Se voi esimerkiksi toimia oppimateriaalina muiden rinnalla. Oppimisolustan avulla opettaja saa paikan, jossa voi julkaista omaa oppimateriaaliaan sekä opiskelijoiden tehtäväratkaisuja. Oppimisolusta toimii myös sekä tiedotus- että vuorovaikutuskanavana. Selkeä ja helppokäyttöinen verkko-oppimisympäristö ei vaadi opettajalta liian paljon teknisiä taitoja. (Kalliala 2002, 128.)

Verkkoa voidaan käyttää lähiopetuksessa tiedonlähteenä monella tapaa. Opettaja voi oppimateriaalia tehdessään etsiä ajankohtaista tietoa verkosta. Opiskelijat voivat esimerkiksi tehdä esitelmän verkkosivuksi, jossa on linkkejä muille verkkosivuille. (Kalliala 2002, 21.)

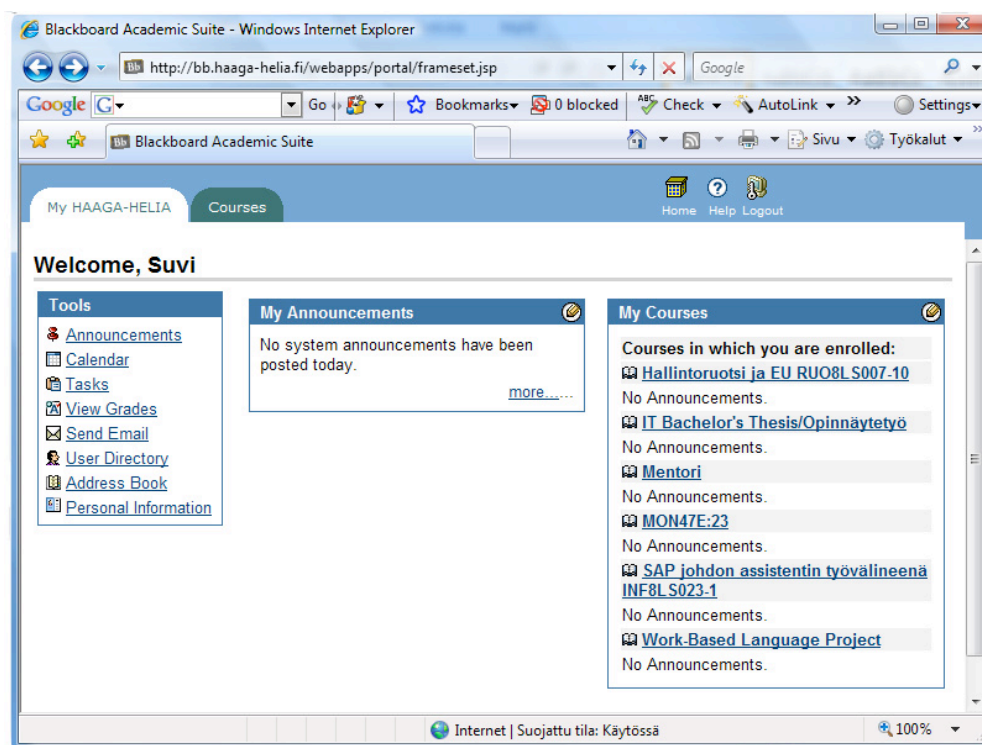
Verkkoa voidaan käyttää myös viestintäkanavana. Kurssin aikataulu voi olla verkossa luettavissa, jolloin opiskelijat voivat helposti tarkistaa esimerkiksi etätehtävien palautuspäivän tai asiantuntijaluennon ajankohdan. Opettaja voi myös tiedottaa verkon avulla kurssiin liittyvistä ajankohtaisista asioista, esimerkiksi radio-ohjelmasta tai lehtiartikkelista. Verkossa voi myös jatkaa keskustelua, joka on oppitunnilla jäänyt ajanpuutteen takia kesken. (Kalliala 2002, 21 - 22.)

6 Blackboard

HAAGA-HELIA ammattikorkeakoululla on käytössä kaksi verkko-oppimislustaa, Moodle ja Blackboard (HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu 2008b). Tässä työssä keskitytään Blackboardiin, koska entisessä Heliassa Moodle ei ollut käytössä, eikä sitä vielääkään oikein käytetä ASSI- ja MUBBA-koulutusohjelmissa.

HAAGA-HELIAssa käytössä Blackboard Academic Suite™, versio 6.3.1.645 (HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu 2008c). Blackboard on yksi sähköisen oppimisen pioneereista. Blackboardin takana oleva yritys Blackboard Inc. on perustettu vuonna 1997 ja se on nykyään johtava sähköisen oppimisen tarkoituksiin sovelluksia tarjoava yritys. (Blackboard Inc. 2008a.)

Käyttäjille luodaan Blackboard Academic Suiteen oma tili, jolle kirjaudutaan käyttäjätunnuksella ja salasanalla. Tämän jälkeen käyttäjä pääsee tarkastelemaan kurssien sisältöä suojattuun ympäristöön. (Blackboard Inc. 2008b.) Kuviossa 2 näkyy esimerkki käyttäjän aloitussivusta. Sivun oikeasta laidasta löytyvien linkkien kautta pääsee käyttäjän kurssien sivuille. Sivun keskellä näkyvät ajankohtaiset ilmoitukset ja oikeassa reunassa on linkkejä erilaisiin työkaluihin.

Kuvio 2. Näkymä Blackboardin aloitussivulta. Oikeassa reunassa näkyy opiskelijan kurssit. (HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu 2008c.)

6.1 Vuorovaikutuksen välineet

Blackboardissa voi olla vuorovaikutuksessa opettajan tai muiden opiskelijoiden kanssa ilmoitusten, sähköpostin, keskusteluryhmien, collaboration tools -työkalujen kautta. Blackboardiin voi esimerkiksi ryhmätöitä varten perustaa omat sivut ryhmille. Näiden sivujen avulla voidaan lähettää sähköpostia, käyttää keskusteluryhmiä, vaihtaa tiedostoja muiden jäsenten kanssa sekä osallistua collaboration sessions -työkalun avulla reaaliaikaiseen keskusteluun sekä reaaliaikaiselle oppitunnille. (Blackboard Inc. 2008b.)

6.2 Tehtävänanto ja palautus opettajalle

Opettaja voi lisätä tehtävänannon Blackboardiin, josta opiskelijat voivat sen käydä lukemassa. Opiskelijat voivat palauttaa tehtävän opettajalle Blackboardissa olevan Digital Drop Boxin kautta. Opettaja näkee lähetysajankohdan ja pystyy näin seuraamaan esimerkiksi onko opiskelija pysynyt aikataulussa. Opettaja voi myös lähettää opiskelijalle tiedostoja Digital Drop Boxiin. (Blackboard Inc. 2008b.) Opettaja voi siis esimerkiksi palauttaa tehtävän opiskelijalle kommenttien kanssa.

6.3 Testit

Opiskelijan osaamista voidaan Blackboardissa arvioida testien avulla. Blackboardissa on mahdollista seuraavanlaisia testejä.

- Monivalinta. Käyttäjä valitsee useammasta vaihtoehdosta oikean ja merkitsee sen valintanapilla.
- Oikein tai väärin. Käyttäjä vastaa onko väittämä oikein vai väärin.
- Aukkotehtävä. Käyttäjä lisää tekstikenttään puuttuvan sanan juuri oikeassa muodossa.
- Usea vastaus. Käyttäjä voi valita useamman vastauksen kysymykseen.
- Kysymyksen yhdistäminen vastaukseen. Käyttäjä yhdistää kysymykseen oikean vastauksen.
- Esseekysymys. Käyttäjä kirjoittaa opettajan ohjeiden mukaan esseen.

(Blackboard Inc. 2008b.)

Riippuen siitä, miten opettaja on testin tehnyt, opiskelija voi nähdä oikeat vastaukset heti testin tehtyään. Opettaja voi määrätä testin asetuksissa, että opiskelija ei, kerran aloitettuaan, voi enää palata tekemään testiä myöhemmin, vaan hänen on tehtävä se yhdellä kertaa loppuun asti. Opettaja voi halutessaan myös estää kysymyksissä takaisinpäin pääsemisen. (Blackboard Inc. 2008b.)

6.4 Arvosanat

Blackboard tarjoaa mahdollisuuden päästä tarkastelemaan arvosanoja sekä tilastoja kursseihin liittyen. Tilastot sisältävät arvioiden keskiarvon, pisteiden keräytymisen, kurssin kaikkien osanottajien keskiarvon sekä arvosanojen painotuksen. (Blackboard Inc. 2008b.)

7 Tutkimusmenetelmät ja toteutus

Teoriaosaa varten tutkittiin aiheeseen eli verkko-oppimiseen ja verkko-oppimisympäristöihin liittyvää kirjallisuutta sekä muuta materiaalia. Empiiristä osiota varten tein opettajahaastatteluita, joiden avulla pyrin löytämään vastauksia tutkimuskysymyksiin.

Käytin opinnäytetyössäni kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää. Valitsin laadullisen menetelmän, koska en uskonut kvantitatiivisilla eli määrällisillä menetelmillä saavani opettajista tarpeeksi sellaista tietoa, josta saisin työlleni arvokasta tietoa. Pääasiallisesti tarkoitukseni oli selvittää miten Blackboardia käytetään kieltenopetuksessa, ei kuinka paljon sitä käytetään. Ilmiötä kuvatessa kvalitatiiviset menetelmät, esimerkiksi haastattelu, sopivat tiedonkeruuseen kvantitatiivisia menetelmiä paremmin (Eskola & Suoranta 2000, 15).

Puolistrukturoidussa haastattelussa on valmiit kysymykset, jotka ovat kaikille samat ja niillä ajatellaan olevan sama merkitys kaikille haastateltaville. Toisin kuin strukturoidussa haastattelussa, puolistrukturoidussa ei ole valmiita vastausvaihtoehtoja. Haastateltava saa vastata omin sanoin. (Eskola & Suoranta 2000, 86.)

Opettajahaastatteluissa suurin osa kysymyksistä oli kaikille yhteisiä. Osa kysymyksistä oli kuitenkin suunnattu pelkästään sellaisille opettajille, jotka käyttävät Blackboardia lähiopetuksessa ja yksi kysymys oli suunnattu sellaisille opettajille, jotka eivät käytä Blackboardia lähiopetuksessa. Haastattelut ovat siis lähempänä puolistrukturoitua kuin strukturoitua haastattelua.

Valitsin haastateltavat opettajat sattumanvaraisesti ASSI:ssa ja MUBBAssa opettavien kieltenopettajien joukosta. Koska haastattelut tehtiin suomeksi, voitiin haastateltaviksi valita vain sellaisia opettajia, joiden suomenkielen taito on riittävä. Näin ollen mahdollisia haastateltavia oli 17, joista lopulta haastateltiin 5 opettajaa. Koska haastateltavien joukko on niin pieni, tulokset voisivat muuttua paljonkin, jos haastatteluihin valikoituisi eri henkilöitä.

Haastateltaviin otettiin sähköpostitse yhteyttä ja kysyttiin halukkuutta osallistua. Haastattelut tehtiin HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulun Pasilan toimipisteessä 4.11. - 1.12.2008. Haastatteluista kolme nauhoitettiin ja tehtiin muistiinpanot, kahdesta tehtiin pelkästään muistiinpanot teknisten ongelmien takia. Vastauksia analysoitaessa äänitetyt haastattelut litteroitiin paperille kysymysten mukaan jaoteltuna. Myös muistiinpanoista siirrettiin vastaukset siten, että kaikki vastaukset lopulta olivat liitettynä kysymykseen.

8 Opettaja haastatteluiden tulokset

Haastatteluihin pyydettiin yhdeksää satunnaisesti valittua opettajaa, joista viisi suostui haastatteluun. Kaksi kieltäytyi, ja kaksi ei vastannut sähköpostilla lähetettyyn haastattelupyyntöön ollenkaan.

Haastatteluiden tulokset käydään läpi teemoittain. Nämä teemat myötäilevät suurelta osin kysymyksiä, jotka on oheistettu opinnäytetyöhön (liite 1). Aluksi käydään läpi taustatietoja vastaajista sekä heidän kokemuksistaan verkkoalustoista. Jokaisessa kohdassa vastaajia on ollut viisi, ellei toisin mainita. Tutkimustuloksia analysoitaessa ei yksilöidä kuka haastateltava on vastannut mitään, sillä tutkimustuloksen kannalta tällaisella tiedolla ei ole merkitystä. Tarkoituksena oli selvittää Blackboardin käyttämistä ASSI- ja MUBBA-koulutusohjelmien kieltenopetuksessa yleisellä tasolla, eikä vertailla eri kielten välisiä eroja.

8.1 Taustatietoa

Haastatteluihin osallistui yksi ruotsin, yksi ranskan ja yksi englannin sekä kaksi saksan opettajaa. Haastatteluihin osallistuvat opettajat opettavat kursseja laidasta laitaan: alkeita, rakenteita, PR-viestintää, liikeviestintää, suullisia kursseja, kulttuuritietoutta, taloustekstejä sekä lisäksi verkkokursseja. Haastatellut opettajat ovat opettaneet ASSI- ja MUBBA-koulutusohjelmissä neljästä neljääntoista vuotta, keskimäärin noin kuusi vuotta.

Haastatelluista opettajista neljä ilmoitti käyttävänsä Blackboardia opetuksessa, tosin yksi heistä pelkästään verkkokursseilla. Tästä tutkimuksesta on verkkokurssit rajattu pois, joten häntä haastateltiin ikään kuin hän ei käyttäisi Blackboardia ollenkaan. Kaksi opettajaa ilmoitti jo ennen varsinaista haastattelua, että ei käytä Blackboardia, mutta haastattelussa osoittautui, että toinen heistä kuitenkin käyttää Blackboardia lähiopetuksessa. Lopulta haastatelluista opettajista vain yksi ei käytä Blackboardia ollenkaan millään kurssilla sekä yksi ei käytä Blackboardia lähiopetuksessa.

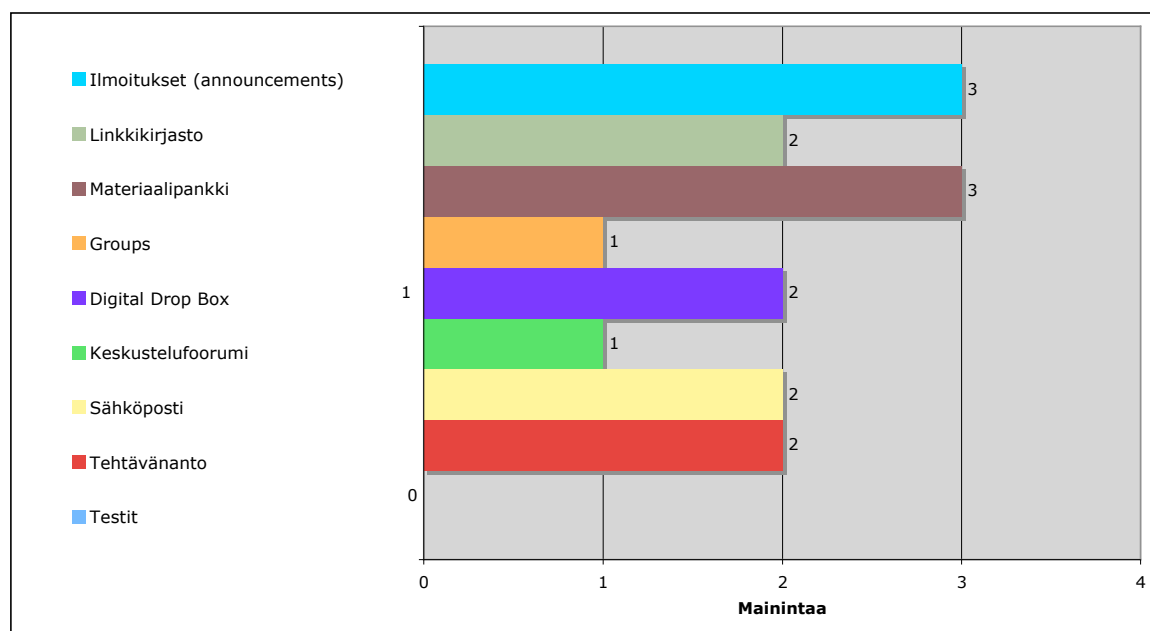
Neljä opettajaa oli käyttänyt jotain verkkoalustaa muussa kuin opettajan roolissa. Kolme heistä oli käyttänyt verkko-oppimisalustaa omissa opinnoissaan. Yksi opettaja oli käyttänyt verkko-oppimisalustaa entisellä työpaikalla perehdytysvaiheessa. Opettajat arvioivat omia Blackboardin käyttötaitojaan asteikolla yhdestä viiteen (1 = erittäin huonosti, 5 = erittäin hyvin). He arvioivat keskimäärin kolmosen kuvaavan heidän Blackboard-taitojaan. Alin arvio omista taidoista oli 2 ja ylin 4.

Opettajat kertoivat, että heidän kursseillaan on tehtävinä esimerkiksi kirjeiden laatimista, aukokotehtäviä, kielioppitehtäviä joissa esimerkiksi sanat pitää osata laittaa oikeaan järjestykseen, esitelmää, kuullunymmärtämistehtäviä, sanastotehtäviä sekä suullisia harjoituksia. Kaikilla opettajilla on kursseilla sekä ryhmä- että yksilötehtäviä.

Haastattelutilanteissa jokaisen opettajan asenne Blackboardia kohtaan tuli todella selkeästi esille. Kolmesta Blackboardia lähiopetuksessa käyttävästä opettajasta kaksi olivat todella innostuneita ja halusivat kehittää omaa Blackboard-osaamistaan. Heistä kolmas käytti Blackboardia, koska opiskelijat usein pyytävät. Hän kuitenkin suhtautui Blackboardiin hyvin negatiivisesti. Kahdesta opettajasta, jotka eivät käytä Blackboardia lähiopetuksessa, toista ei Blackboard kiinnostanut ollenkaan. Toinen heistä taas oli opettamiensa verkkokurssien perusteella hyvin tyytyväinen Blackboardiin.

8.2 Miten Blackboardia käytetään kielenopetuksessa

Haastateltavia pyydettiin kertomaan, miten he käyttävät Blackboardia kielenopetuksessa hyväksi. Lisäksi opettajille lueteltiin Blackboardin työkaluja ja toimintoja. Heiltä kysyttiin, ovatko he käyttäneet kyseisiä toimintoja. Vastauksia näihin kysymyksiin oli kolme.

Kuvio 3. Kuinka moni opettaja on käyttänyt Blackboardin työkaluja ja toimintoja.

Yllä olevasta pylväsdiagrammista (kuvio 3) ilmenee yhteenvetona, mitä Blackboardin työkaluja ja toimintoja opettajat ovat käyttäneet. Vastauksia käsitellään tarkemmin kohdissa 8.2.1 – 8.2.5. Kahta työkalua eli ilmoituksia sekä materiaalipankkia ovat kaikki vastaajat käyttäneet. Linkki

kirjastoa, Digital Drop Boxia, sähköpostia ja tehtävänantoa oli käyttänyt kaksi opettajaa. Groups- eli ryhmätoimintoa ja keskustelufoorumia oli käyttänyt vain yksi opettaja ja testejä ei yksikään.

8.2.1 Ilmoitukset

Kaikki tähän kysymykseen vastanneet kolme opettajaa ovat käyttäneet ilmoituksia eli announcements-toimintoa Blackboardissa. Kaksi heistä piti toimintoa hyvänä tapana tiedottaa opiskelijoille esimerkiksi muutoksista ohjelmassa tai luokkahuoneen vaihtumisesta. Kolmas opettajista taas kertoi sähköpostin olevan huomattavasti kätevämpi tiedottamiskanava, varsinkin viime hetkellä tulevissa ohjelmanmuutoksissa. Yksi opettajista kertoi laittavansa kokeen ajan ja paikan Blackboardiin ilmoituksena.

8.2.2 Materiaalipankki

Kaikki kolme vastaajaa kertoivat käyttävänsä Blackboardia materiaalinjakoon. Yhdellä vastaajista on teemoittain kaikki kurssin materiaali Blackboardissa jaossa. Toinen opettaja on järjestänyt materiaalin sen mukaan, mitä oppitunnilla käydään läpi. Materiaali saattaa sisältää teorian lisäksi myös harjoituksia. Hän on suunnitellut oppituntien sisällön tarkkaan etukäteen. Opiskelijat voivat tulostaa materiaalin silloin kun haluavat, mutta heillä on myös vastuu siitä, että he ovat tulostaneet materiaalin ja se on tunnilla mukana oikeana päivänä. Opetuskertojen numerointi ja etukäteissuunnittelu mahdollistavat sen, että opiskelijat tietävät mikä materiaali heillä milläkin tunnilla kuuluu olla mukana.

Yksi opettajista toi tähän kohtaan vastatessaan ilmi, että Blackboard ei saisi olla sitä varten, että kaikki materiaalit, tehtävät ja luentojen muut sisällöt ovat saatavissa sekä Blackboardissa että oppitunnilla. Hän oli voimakkaasti sitä mieltä, että opiskelijat odottavat saavansa kaiken mahdollisen avun kurssin suorittamiseen, mutta eivät itse ole valmiita tekemään riittävästi töitä kurssin eteen. Sen takia kyseinen opettaja ilmoitti käyttävänsä Blackboardia pelkästään materiaalin säilyttämiseen ja jakeluun. Hän kertoi, että opiskelijat usein pyytävät materiaalin Blackboardiin, jos se ei siellä jo ole.

8.2.3 Tehtävänanto

Kaksi opettajista kertoi käyttävänsä tehtävänantoja Blackboardissa. Toinen heistä oli sitä mieltä, että tehtävänannot ovat erityisen käteviä silloin, kun käytetään kielistudiota. Opettajan ei

tarvitse jakaa materiaaleja erikseen, vaan opiskelijat voivat mennä Blackboardiin kielistudiossa ja lukea tehtävänannot sieltä.

8.2.4 Digital Drop Box

Haastatelluista kaksi opettajaa oli käyttänyt Digital Drop Boxia. Toinen heistä oli kokenut kovin hankalaksi sen, että opiskelijat palauttavat töitä eri kanavia pitkin, Blackboardin lisäksi sähköpostitse sekä mahdollisesti vielä paperiversioina. Hänen mielestä on työlästä etsiä palautettuja tehtäviä useammasta paikasta. Tästä syystä hän on kieltänyt Digital Drop Boxin käytön opiskelijoilta. Toinen opettaja piti Digital Drop Boxissa huonona sitä, että ryhmätöitä tehdessä muut ryhmän jäsenet eivät pysty muokkaamaan tiedostoja.

8.2.5 Linkkikirjasto

Linkkikirjastoa Blackboardiin oli kerännyt kaksi opettajaa. He ovat käyttäneet linkkikirjastoa esimerkiksi hyödyllisten linkkien keräämiseen. Hyödyllisiä linkkejä ovat esimerkiksi verkkosanakirjat ja muut kurssin aiheeseen liittyvät tiedonlähteet. Toinen opettajista haluaisi kerätä linkkejä myös kielialueen kulttuuriin liittyvistä asioista, esimerkiksi juhlapäivistä. Tähän hänellä ei kuitenkaan riitä resurssit.

8.3 Vuorovaikutus Blackboardissa

Opettajilta kysyttiin, miten heidän kokemusten mukaan opettajan ja opiskelijan välille syntyy vuorovaikutusta Blackboardissa. Vastajia oli kolme.

Kaksi opettajaa koki, että kaksisuuntaista vuorovaikutusta ei synny Blackboardissa ollenkaan, vuorovaikutus on lähes täysin opettajasta opiskelijoihin suuntautunutta. Toinen opettajista piti huomattavasti parempana vuorovaikutuksen välineinä sähköpostia ja henkilökohtaisia tapauksia esimerkiksi opettajan vastaanottotunnilla.

Opettajista kolmas kertoi, että käyttää keskusteluryhmiä kursseilla. Vuorovaikutuksen aikaansaaaminen keskusteluryhmissä on hänen mukaansa kuitenkin todella haastavaa ja vaatii opettajalta panostusta. Aitoa keskustelua, jossa opiskelijat keskustelisivat keskenään spontaanisti, ei synny. Hänen mielestä opiskelu vie muutenkin jo paljon aikaa, tämän takia opiskelijat eivät jaksa panostaa verkon käyttöön.

8.4 Blackboardin hyvät ja huonot puolet sekä hyöty kieltenopetuksessa

Opettajilta kysyttiin Blackboardin vahvuuksia ja heikkouksia. Kysymykseen vastasi kolme opettajaa.

Parhaimpina Blackboardin ominaisuutena pidettiin materiaalin jakoa. Materiaalia on helppo päivittää, jos se on sähköisessä muodossa. Opettajat pitivät hyvänä esimerkiksi sitä, että heidän ei itse tarvitse seistä kopiokoneella kopioimassa materiaalityypetteja.

Opettajat kokivat säästäväänsä aikaa ja vaivaa, kun opiskelijat eivät jokaisen poissaolon jälkeen joudu kysymään tunnilla jaettuja monisteita ja tehtäviä. Opiskelijat myös tietävät mistä materiaali löytyy, jos jostain syystä tarvitsevat uudelleen saman materiaalin. Yksi opettajista piti Blackboardia hyvänä myös opettajan sairastumisen tai muun poissaolon varalta. Jos kurssin aikataulu on opiskelijoilla riittävän yksityiskohtaisesti tiedossa, he voivat opiskella poisjäävän lähiopetuskerran asiat itsenäisesti.

Opettajista kaksi kertoi ottavansa opiskelijoiden tehtäviä vastaan sähköisesti. Heidän mielestä tehtävien korjaaminen tekstinkäsittelyohjelmalla on helppoa ja tehtävät voi myös palauttaa opiskelijoille sähköisesti. Näin opiskelijan on myös helppo tehdä tarvittavat korjaukset.

Kaksi opettajista piti Blackboardin hyvänä puolena sen selkeyttä ja helppokäyttöisyyttä. Toisen opettajan mukaan Blackboard on Moodleen verrattuna opettajan kannalta selkeämpi. Toinen opettajista koki kurssien rinnakkaistoteutusten hallinnan helpoksi Blackboardissa. Myös vanhan kurssin kopioiminen uuteen toteutukseen onnistuu ohjeiden avulla helposti. Opettajat kertoivat, että myös opiskelijat käyttävät mielellään Blackboardia ja pitävät sitä helppokäyttöisenä.

Itse Blackboardiin liittyviä haittoja ei tullut paljon esille. Haitat liittyivät enemmän teknisiin ongelmiin, esimerkiksi verkkoyhteyksiin, ja siihen, miten kieltenopetusta ylipäätään voi järjestää monimuoto-opetuksena ilman, että Blackboard jää pelkäksi materiaalin säilytyspaikaksi. Kielten oppiminen ei aina onnistu etäopetuksena, joten lähiopetusta tarvitaan.

Jo olemassa olevan, hyväksi havaitun materiaalin muuttaminen sähköiseen muotoon onnistuu esimerkiksi skannaamalla helposti. Tällöin materiaalia ei kuitenkaan pääse päivittämään tai muokkaamaan kätevästi. Yksi opettajista kertoi, että kurssin siirryttyä hänen vastuulle, hän oli kirjoittanut vanhan, paperilla olevan materiaalin kokonaisuudessaan koneelle. Se oli vienyt

aikaa, mutta nyt materiaali on helposti muokattavassa muodossa.

Opettajilta kysyttiin myös minkälaista hyötyä heidän mielestä Blackboardista voi olla kielten-opetuksessa. Vastaajia oli viisi.

Keskustelupalstoja pidettiin hyvänä mahdollisuutena, opettajista yksi jopa aikoi haastattelun jälkeen miettiä miten voisi niitä omilla kursseillaan hyödyntää. Toinen opettaja kertoi olevansa kiinnostunut videokeskustelun käyttämisestä esimerkiksi suullisilla kursseilla. Hän pohti myös sitä, miten voisi jakaa materiaalia monipuolisemmin Blackboardissa.

8.5 Koulutus ja tuki Blackboardin käyttöön

Opettajilta kysyttiin minkälaista koulutusta he ovat saaneet Blackboardin käyttöön sekä saavatko he helposti apua Blackboardin käyttöön.

Haastateltavista neljä oli osallistunut HAAGA-HELIAn järjestämään Blackboard-koulutukseen, mutta yksi oli opetellut käytön itse. Hän kertoi, ettei aikataulullisista syistä hän ollut pystynyt osallistumaan koulutukseen. Toinenkin opettaja mainitsi, että koulutusten aikataulut saattavat mennä päällekkäin oppituntien kanssa, jolloin koulutukseen osallistuminen ei ole mahdollista. Blackboardin käyttöä itse opetellut opettaja koki osaavansa käyttää oppimislustaa teknisesti riittävän hyvin, mutta kaipasi koulutusta verkkopedagogiikassa.

Apua Blackboardin käyttöön opettajat kokevat saavansa suhteellisen hyvin. Apua pyydetään ja saadaan ensisijaisesti Blackboard-tukihenkilöltä, mutta myös kollegoilta. Tukihenkilöä saattaa välillä olla hankala saada kiinni. Erään opettajan kertoman mukaan joskus tuntuu siltä, että apua tukihenkilöltä saa, jos kehtaa ruveta. Yksi opettajista korosti sitä, että tukihenkilöllä olisi hyvä olla pedagoginen näkemys Blackboardin käyttöön. Hänen mielestä olisi myös hyvä, jos tukihenkilö on käyttänyt Blackboardia.

Kaksi opettajista toivoi koulutusta verkkopedagogiikassa. Toinen heistä piti hieman häiritseväinä sitä, että koulun tarjoamaan Blackboard-koulutukseen osallistuu sekä opettajia jotka eivät käytä Blackboardia että opettajia, jotka saattavat olla jopa hyvinkin kokeneita Blackboardin käyttäjiä. On selvää, että lähtötasolta keskenään niin erilaisilla opettajilla on erilaisia odotuksia ja tarpeita koulutuksen suhteen.

8.6 Muuta Blackboardista

Opettajille annettiin vapaa sana, jolloin he saivat vapaasti kertoa ajatuksiaan Blackboardiin liittyen.

Opettajista kolme halusivat oppia käyttämään Blackboardia paremmin, jotta voisivat hyödyntää oppimisalustaa paremmin. Yksi opettajista oli sitä mieltä, että koulutukseen osallistuminen on omasta aktiivisuudesta kiinni, mutta lisäsi että koulutus saattaa mennä oppituntien kanssa päällekkäin. Osa myös toivoi riittävämpiä resursseja kurssin valmisteluun Blackboardissa, jolloin Blackboardia kerkeäisi käyttää monipuolisemmin.

Yksi opettajista kertoi keskustelleensa kollegoidensa kanssa Blackboardista. Haastattelun mukaan opettajat eivät haluaisi laittaa internetiin itse tekemiään materiaaleja, koska pelkäävät niiden päätyvän vapaaseen levitykseen verkossa. Materiaalin tekemiseen on saatettu käyttää paljon aikaa, mutta siitä ei makseta erillistä palkkaa. Opettajat pelkäävät myös, että heidän tekemäänsä materiaalia muokataan ja levitetään sen jälkeen verkossa. Tällöin opettajan nimellä olevassa materiaalissa saattaisi olla virheellistä tietoa.

Yksi opettajista ihmetteli minkä takia hänen pitäisi käyttää Blackboardia. Hänen mielestä oppimisalusta on vaihtoehto lähiopetukselle. Sama opettaja kuitenkin rupesi miettimään että voisiko käyttää pienryhmiä ja keskusteluryhmiä jollain kurssilla.

8.7 Miksi Blackboardia ei käytetä

Opettajia, jotka eivät käyttäneet Blackboardia lähiopetuksen tukena, oli kaksi. Toinen heistä ei ole koskaan käyttänyt Blackboardia tai mitään muutakaan verkko-oppimisalustaa opetuksessa. Toinen heistä käytti Blackboardia kursseilla, jotka toteutetaan pelkästään verkko-opetuksena.

Opettaja, joka ei käytä Blackboardia ollenkaan, ei nähnyt minkäänlaista tarvetta siihen. Hän kertoi lähettävänsä sähköisessä muodossa olevan materiaalin opiskelijoille sähköpostitse. Hän koki, että tällä tavalla voi kontrolloida sitä, missä järjestyksessä opiskelijat saavat materiaalin, eivätkä opiskelijat etene väärässä järjestyksessä kurssilla. Opettaja oli sitä mieltä, että Blackboard olisi tällaisessa materiaalin jakamisessa liian työläs ja monimutkainen väline, kun taas sähköposti on hänelle helppokäyttöinen. Hän koki, että tämä tapa jakaa oppimismateriaalia sopi hyvin sekä hänelle että opiskelijoille.

Opettaja kertoi käyttävänsä paljon internetiä opetuksessa. Internetissä on paljon hyödyllisiä harjoituksia. Hän kertoi, että käyttää esimerkiksi verkosta löytyviä uutisia ja reportaaseja kuuntelun harjoitteluun. Näitä voi sekä tehdä tunnilla että antaa opiskelijoille kotitehtäväksi ja käydä niitä yhdessä läpi erilaisten tehtävien muodossa. Opiskelijat ovat kokeneet tällaisen opiskelun mielekkääksi.

Opettaja korosti sitä, että Blackboard ei itsessään opeta, vaan se on pelkkä opetuksen väline. Näin ollen Blackboardin käytön tulisi olla vapaaehtoista.

Toinen opettaja, joka ei käytä Blackboardia lähiopetuksessa, käyttää sitä verkko-opetuksessa. Hän on Blackboardiin hyvin tyytyväinen ja piti sitä selkeänä käyttäen. Lähiopetuksessa hän ei kuitenkaan halua käyttää Blackboardia. Hänen mielestä kieltenopetuksen tulisi lähteä siitä, että opettaja ja opiskelija kohtaavat toisensa kasvotusten. Opetuksessa pitää pyrkiä siihen, että opiskelija joutuu kommunikoimaan kurssilla. Kaksisuuntainen vuorovaikutus on hänen mielestä erittäin tärkeää kieltenopetuksessa.

Kielten oppiminen perustuu opettajan mukaan matkimiseen. Jos verbaalinen puoli tästä jää kokonaan pois, opetus jää vajavaiseksi. Hän ei voinut kuvitella, että kokonainen kieltenkurssi siirrettäisiin verkko-opetukseen. Hänen mielestään opiskelijat istuvat jo muutenkin niin paljon tietokoneella, ettei sen lisääminen olisi mielekästä. Verkkokurssit ovat oma asiansa, sillä ne ovat alusta asti suunniteltu verkossa toteutettaviksi. Verkkokurssit lisäävät opiskelijan valinnanvapautta, koska niillä ei ole lähiopetusta, joka menisi päällekkäin toisen kurssin oppituntien kanssa.

9 Johtopäätökset

Tutkimuksen tarkoituksena oli haastattelujen avulla selvittää, miten HAAGA-HELIA ammatikorkeakoulun johdon assistentti -opiskelijoiden kieltenkoulutuksessa käytetään Blackboard-oppimisolusta lähiopetuksen tukena. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää miten Blackboardin käyttöä voisi opettajien mielestä kehittää.

9.1 Blackboardin käyttö

Viidestä haastatellusta opettajasta kaikki käyttivät verkkoa jossain määrin hyväksi kieltenopetuksessa. Sitä voidaan pitää hyvänä tuloksena. Heistä kolme käyttää Blackboardia lähiopetuksessa. Näistä kolmesta opettajasta kaikki ovat käyttäneet Blackboardia oppimateriaalin jakamiseen opiskelijoille.

Blackboardin viestintävälineistä ryhmäsivuja ja keskustelufoorumia oli käyttänyt vain yksi, sähköpostia kaksi ja ilmoituksia kolme opettajaa. Vuorovaikutus verkossa jää monologimaiseksi, jos oppimisolusta käytetään pelkkään materiaalin jakamiseen sekä ilmoituksilla tiedottamiseen. Oppimisolusta ei opiskelijoiden motivaation kannalta saada parasta mahdollista hyötyä ilman dialoginomaista vuorovaikutusta (Yli-Luoma & Pirkkalainen 2005, 11). Jos Blackboardin halutaan aidosti tuovan lisäarvoa opiskeluun, sen käyttöä pitäisi kehittää vuorovaikutukselliseen suuntaan.

Opettajilla, jotka eivät käytä Blackboardia lähiopetuksessa, oli keskenään kovin erilaisia syitä siihen, minkä takia he eivät käytä sitä. Toinen heistä ei pitänyt oppimisolusta sopivana työkaluna lähiopetuksessa. Toinen heistä taas oli löytänyt muita tapoja tehdä samoja asioita joita Blackboardin avulla voi tehdä, esimerkiksi materiaalinjako sähköpostilla ja kuullunymmärtämisharjoitukset verkossa.

9.2 Blackboardin käytön kehittäminen

Opettajilla itsellään ei ollut kovin paljon ehdotuksia siihen, miten Blackboardin käyttöä voitaisiin kehittää. Yksi opettajista oli kiinnostunut videoneuvotteluista ja moni keskusteluryhmien käytöstä.

Osa opettajista kaipasi selkeästi lisää koulutusta Blackboardin käyttöön sekä verkossa opettamiseen ylipäättään. Blackboard-koulutuksissa on haasteellista osallistujien erilaiset lähtökohdat

Blackboardin käyttöön. Jos aloittelija osallistuu samaan koulutukseen hieman kokeneemman verkko-opettajan kanssa, pahimmassa tapauksessa kumpikaan heistä ei hyödy koulutuksesta.

Koulutusta suunniteltaessa opettajilta voitaisiin selvittää kuinka paljon ja miten osallistujat ovat käyttäneet Blackboardia, missä he tarvitsevat tukea ja mitä uutta he haluavat oppia. Haastattelutilanteissa ja tuloksia analysoidessa välittyi tunne, että opettajat ehkä tarvitsisivat myös konkreettisia neuvoja siitä, missä tilanteissa ja minkälaisissa asioissa Blackboardia voisi käyttää kieltenopetuksessa.

Opettajat olivat tukihenkilön tekniseen osaamiseen tyytyväisiä. Tukihenkilöltä kuitenkin kaivattiin apua myös pedagogisessa näkökulmassa.

Lähteet

Avoin yliopisto 2008. Opiskeluaidot. Luettavissa: <http://www.avoinyliopisto.fi/fi-FI/Opiskelutaidot/>. Luettu 11.12.2008.

Blackboard Inc. 2008a. Company Overview. Luettavissa: <http://www.blackboard.com/company/>. Luettu 6.12.2008.

Blackboard Inc. 2008b. Blackboard Academic Suite User Manual. Luettavissa: http://library.blackboard.com/docs/r6/6_1/student/bbbs_r6_1_student/. Luettu 6.12.2008.

Eskola, J. & Suoranta, J. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 4. painos. Vastapaino. Tampere.

HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu 2008a. HAAGA-HELIA. Luettavissa: <http://www.haaga-helia.fi/>. Luettu 18.12.2008.

HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu 2008b. Opiskelijan extranet. Luettavissa: <https://extra.haaga-helia.fi/opiskelu/verkko-opiskelu/oppimisalustat/Pages/default.aspx>. Luettu 15.11.2008.

HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu 2008c. HAAGA HELIA Blackboard Academic Suite. Luettavissa: <http://bb.haaga-helia.fi/>. Luettu 20.12.2008.

HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu 2008d. Helian opinto-opas 2006 - 2007. Luettavissa: <http://www.haaga-helia.fi/fi/opinto-opas-2008-2009/vanhatoppaat/index.html/?searchterm=helian%20opinto-opas>. Luettu 18.12.2008.

HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu 2008e. Johdon assistenttikoulutusohjelmien pedagoginen strategia 2005 - 2010. Luettavissa: <http://www.haaga-helia.fi/fi/koulutus/amk-tutkinto/johdon-assistenttityon-ja-kielten-ko/yleisinformaatiota/pedagoginenstrategia>. Luettu 18.12.2008.

HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu 2008f. Opintojaksokuvaukset 2008 - 2009. Johdon assistenttityön ja kielten koulutusohjelma. Luettavissa: <http://www.haaga-helia.fi/fi/opintojaksokuvaukset-2008-2009/ls>. Luettu 18.12.2008.

Helsingin Sanomat 2008. Opettajat eivät osaa soveltaa tietotekniikkaa, kirjoittanut Timo Siukonen. Luettavissa: <http://www.hs.fi/kotimaa/artikkeli/Opettajat+eivat+osaa+soveltaa+tietotekniikkaa/1135241574638>. Luettu 12.12.2008.

Kalliala, E. 2002. Verkko-opettamisen käsikirja. Oy Finn Lectura Ab. Helsinki.

Kiviniemi, K. 2000. Johdatus verkkopedagogiikkaan. 3. painos. Art-Print Oy. Kokkola.

Matikainen, J. 2001. Vuorovaikutus verkossa. Palmenia-kustannus. Helsinki.

Meisalo, V. & Sutinen, E. & Tarhio J. 2003. Modernit oppimisympäristöt. 2. painos. Tietosanomaa. Helsinki.

Nevgi, A. & Tirri, K. 2003. Hyvää verkko-opetusta etsimässä. Suomen kasvatustieteellinen seura. Turku.

Opintoluotsi 2008. Verkko-opinnot. Luettavissa: http://www.opintoluotsi.fi/opiskelu/verkko_opinnot/. Luettu 11.12.2008.

Saarinen, J. 2002a. Etäopiskelun menetelmät. Teoksessa Saarinen (toim.). Kouluttajana verkossa - menetelmät ja tekniikat, 43 - 74. Hämeen ammattikorkeakoulu. Hämeenlinna.

Saarinen, J. 2002b. Verkko-oppimisympäristöt. Teoksessa Saarinen (toim.). Kouluttajana verkossa - menetelmät ja tekniikat, 113 - 174. Hämeen ammattikorkeakoulu. Hämeenlinna.

Salovaara, H. 2006. Oppimisen strategiat ja teknologiapohjaiset oppimisympäristöt. Teoksessa Järvelä, S. & Häkkinen, P. & Lehtinen, E. (toim.). Oppimisen teoria ja teknologian opetuskäyttö, s. 103 - 120. WSOY. Helsinki.

Suomen eOppimiskeskus ry 2008a. Avoin oppimisympäristö. Luettavissa: http://www.eoppimiskeskus.fi/eaapinen/index.php/Avoin_oppimisymp%C3%A4rist%C3%B6. Luettu 16.12.2008.

Suomen eOppimiskeskus ry 2008b. Lähiopetus. Luettavissa: <http://www.eoppimiskeskus.fi/eaapinen/index.php?title=L%C3%A4hiopetus&redirect=no>. Luettu 16.12.2008.

Suomen eOppimiskeskus ry 2008c. Monimuoto-opiskelu. Luettavissa:
<http://www.eoppimiskeskus.fi/eaapinen/index.php/Monimuoto-opiskelu>. Luettu 16.12.2008.

Suomen eOppimiskeskus ry 2008d. Verkko-oppiminen. Luettavissa:
<http://www.eoppimiskeskus.fi/eaapinen/index.php/Verkko-oppiminen>. Luettu 16.12.2008.

Suomen eOppimiskeskus ry 2008e. Oppimisalusta. Luettavissa:
<http://www.eoppimiskeskus.fi/eaapinen/index.php/Oppimisalusta>. Luettu 16.12.2008.

Vainio, L. 2002. Tietostrategia. Teoksessa Saarinen (toim.). Kouluttajana verkossa - menetelmät ja tekniikat, 31 - 42. Hämeen ammattikorkeakoulu. Hämeenlinna.

Verkko-ohjaus.net 2008. Verkko-opiskelu. Luettavissa: <http://www.verkko-ohjaus.net/verkko-opiskelu.php>. Luettu 16.12.2008.

Wikipedia. Podcast. Luettavissa: <http://en.wikipedia.org/wiki/Podcast>. Luettu 5.12.2008.

Yli-Luoma, P. & Pirkkalainen, L. 2005. Verkko-oppimisen työvälineitä. IMDL Oy Ltd. Naantali.

HAASTATTELUKYSYMYKSET

Kaikille

- 1) Kuinka kauan olet opettanut HAAGA-HELIA ammattikorkeakoululla?
- 2) Mitä kieltä tai kieliä opetat? Minkälaisia kursseja?
- 3) Kerro lyhyesti minkälaisia kokemuksia sinulla on verkko-oppimislustoista muuten kuin opettajana?
- 4) Minkälaisia kokemuksia sinulla opettajana on Blackboardista tai muista verkko-oppimislustoista? Ongelmia? Hyvää? Huonoa? Helppo-/vaikeakäyttöinen (BB)?
- 5) Kuinka hyvin asteikolla yhdestä viiteen (1 = erittäin huonosti, 5= erittäin hyvin) osaavasi käyttää Blackboardia?

On käyttänyt Blackboardia

- 6) Kerro miten olet käyttänyt Blackboardia kieltenopetuksessa.
- 7) Oletko joskus käyttänyt seuraavia ominaisuuksia Blackboardissa
 - testit/kyselyt
 - tehtävänanto Blackboardissa
 - sähköpostin lähettäminen
 - keskusteluryhmät
 - digital drop box
 - groups/pienryhmät
 - file exchange
 - laittanut materiaalia Blackboardiin esim. tulostettavaksi
 - linkki-kirjasto
 - jotain muuta, mitä?
- 8) Minkälaista hyötyä ja haittaa olet kokenut Blackboardista olevan?
- 9) Minkälaista vuorovaikutusta kokemustesi mukaan opettajan ja opiskelijan välille syntyy Blackboardissa?

Ei ole käyttänyt Blackboardia

- 10) Mitkä syyt vaikuttavat siihen, että et käytä Blackboardia kieltenopetuksessa?

Kaikille

- 11) Minkälaisia tehtäviä kursseillasi on?
- 12) Minkälaista koulutusta olet saanut Blackboardin käyttöön? Onko riittävästi, tarvitaanko lisää?
- 13) Saatko helposti apua Blackboardin käyttöön?
- 14) Minkälaista hyötyä Blackboardista voi mielestäsi olla kielenopetuksessa?
- 15) Mitä muuta haluaisit sanoa Blackboardista? Toiveita? Ruusuja? Risuja?